

Kohtuasi C–393/22**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

15. juuni 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Nejvyšší soud České republiky (Tšehhi Vabariik)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

5. mai 2022

Hageja:

EXTÉRIA, s. r. o.

Kostja:

Spravíme, s. r. o.

[...]

KOHTUMÄÄRUS

Kohtuasjas hageja **EXTÉRIA, s. r. o.**, asukoht [Tšehhi Vabariigis] *versus* kostja **Spravíme, s. r. o.**, asukoht [Slovaki Vabariigis], mis puudutab Euroopa maksekäsu avaldust, mis esitati Okresní soud v. Ostravě (Ostrava piirkondlik kohus, Tšehhi Vabariik), Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus), menetledes kostja kassatsioonkaebust Krajský soud v Ostravě (Ostrava maakonnakohus, Tšehhi Vabariik) 16. veebruari 2021. aasta otsuse (asi nr 8 Co 40/2021–52) peale, määras:

- I Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 kohaselt **esitab** Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) Euroopa Liidu Kohtule [edaspidi „Euroopa Kohus] järgmise eelotsuse küsimuse:

Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 7 punkti 1 alapunkti b tuleb tõlgendada nii, et mõiste „lepingu teenuse osutamiseks“ hõlmab ka

eellepingut (pactum de contrahendo), mille alusel pooled on võtnud endale kohustuse sõlmida selle sätte tähenduses leping teenuste osutamiseks?

[...]

Põhjudused

I. Vaidluse asjaolud ja menetluse senine kulg

- 1 Hageja on Tšehhi Vabariigis Ostravas asuv äriühing, mis osutab töötervishoiu ja tööohutuse valdkonna nõustamisteenuseid. Kostja on Slovakkias Ivanovices asuv äriühing.
- 2 Hageja ja kostja sõlmisid 28. juunil 2018 Ostravas (Tšehhi Vabariik) eellepingu ehk nn *pactum de contrahendo* („Smlouva o uzavření budoucí Masterfranchisové smlouvy“ (leping ühise kavatsuse kohta sõlmida frantsiisiraamleping)). Kõnealuse lepinguga kohustusid pooled eelkõige tegema tulevikus õigustoimingut – sõlmima teise lepingu – ning leppisid kokku selle hilisema lepingu teatavates üksikasjades. Selle tulevikus sõlmitava lepingu eesmärk oli anda hagejale õigus pidada ja juhtida frantsiisifiliaale Slovaki Vabariigi territooriumil.
- 3 Lisaks kohustusele sõlmida tulevikus asjaomane leping, sisaldus eellepingu artikli III A-osa punktis 3 kostja kohustus teha ettemakse suuruses 20 400 eurot koos käibemaksuga. Nagu selles lepingutingimuses oli märgitud, oli ettemaksu eesmärk tagada võlgniku (kostja) kohustus sõlmida kokkulepitud tähtaja jooksul õigustatud isikuga (hageja) kokkulepitud tähtaja jooksul frantsiisiraamleping ja hoida konfidentsiaalsena kogu teabe, mille ta oli õigustatult isikult tolele kuuluva frantsiisimudeli kohta saanud. Kostja pidi tegema ettemakse kümne päeva jooksul alates eellepingu allkirjastamisest hageja arvelduskontole Tšehhi Vabariigis asuvas pangas Raiffeissenbank a. s. Selle lepingu artikli III B-osa punktis 3 leppisid pooled kokku, et kui võlgnik ei sõlmi omanikuga frantsiisiraamlepingut Slovakkia osas ega tee seda ka õigustatud isiku poolt selleks antud täiendava tähtaja jooksul, on ta kohustatud maksma viimasele leppetrahvi 100 % kokkulepitud ettemaksest. Lepingu artikli IV punkti 2 kohaselt oli õigustatud isikul (hagejal) õigus lepingust taganeda, kui võlgnik (kostja) kokkulepitud tähtaja jooksul ettemakset ei tee. Sama lepingutingimus nägi samuti ette õigustatud isiku taganemisõiguse ka muude lepingutingimuste rikkumise korral. Muu hulgas oli kokku lepitud, et lepingu artikli V punkti 3 kohaselt on lepingu alusel tekkinud või sellega seotud õigussuhted reguleeritud Tšehhi Vabariigi õigusega, tingimusel, et asjaomasest lepingust ei tulene teisiti. Poolte vahel ei sõlmitud kohtualluvuse kokkulepet Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT 2012, L 351, lk 1) (edaspidi „Brüssel Ia määrus“) artikli 25 tähenduses.
- 4 Hageja väidab, et kostja on rikkunud ettemakse tegemise kohustust. Sel põhjusel kasutas hageja oma taganemisõigust ja esitas hagejale nõude maksta leppetrahvi

24 684 eurot koos intressiga, alगतades Tšehhi kohtus Euroopa maksekäsu menetluse.

- 5 Kostja väitis oma esimeses menetlusedokumendis, milleks oli 7. augusti 2020. aasta kiri, et Tšehhi kohtutel puudub käesolevas asjas pädevus.
- 6 Okresní soud v Ostravě (Ostrava piirkondlik kohus) esimese astme kohtuna lükkas 7. detsembri 2020. aasta määrusega tagasi territoriaalse pädevuse puudumise vastuväite ja tunnistas end käesolevas asjas pädevaks kohtuks. Nimetatud kohtu põhjenduse kohaselt on tal pädevus vastavalt Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunktile a, mille kohaselt võib isiku, kelle asukoht on teatavas liikmesriigis, vastu esitada hagi teises liikmesriigis selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus. Esimese astme kohus järeldas, et tuvastatud asjaolusid arvestades nõuab hageja sooritust, mis Brüsseli Ia määruse viidatud sätte tähenduses tuli teha hageja kasuks, kelle asukoht on Tšehhi Vabariigis asjaomase regionaalse kohtu kohaliku kohtu tööpiirkonnas. Samal ajal märkis kohus, et ei ole väidetud ega tõendatud, et pooled leppisid kokku kohtualluvuses Brüssel Ia määruse artikli 25 tähenduses või mõnel muul viisil.
- 7 Krajský soud v Ostravě (Ostrava maakonnakohus) apellatsioonistme kohtuna jättis 16. veebruari 2021. aasta kohtumääruses [...] esimese astme kohtu otsuse muutmata. See maakonnakohus tuvastas, et käesolevas asjas kohaldas esimese astme kohus õigesti Brüssel Ia määrust ja järeldas sellest õigesti, et Tšehhi kohtutel on rahvusvaheline pädevus ning et Okresní soud v Ostravě (Ostrava piirkondlik kohus) oli territoriaalne pädevus, arvestades, et nõude ese oli frantsiisiraamlepingu eellepingu rikkumise korral nõutav sooritus. Nimelt, nagu nähtub hagiavalduses nõuete toetuseks esitatud väidetest, oli kostja vastavalt eellepingu artikli III A-osa punktile 3 kohustatud maksma kokkulepitud summa, mida ta aga ei teinud, ja seega taganes hageja lepingust. Vastavalt eellepingu artikli III B-osa punktile 3 tekkis hagejal õigus nõuda leppetrahvi maksmist summas 24,684 eurot. Kuna hagi ese on leppetrahvi maksmise nõue, kuivõrd kostja jättis täitmata frantsiisiraamlepingu sõlmimist käsitleva eellepingu tingimused, siis on ilmselge, et soorituse ese ei ole kauba valmistamine või üleandmine, mistõttu ei saa lähtuda soorituse kohast, milleks on kauba valmistamise või üleandmine koht, ning seega ei ole tegemist nõudega maksta leppetrahvi, mis on seotud kauba valmistamise või üleandmisega. Seega, nagu leiab kostja oma vastuväites apellatsioonkaebusele, ei kuulu Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunkt b kohaldamisele. Apellatsioonikohtu sõnul on ühtlasi edutu ka kostja väide, et tulevikus sõlmitava lepingu täitmine pidi toimuma Slovakkia territooriumil, mis kostja sõnul tuleneb lepingu territoriaalset ulatust puudutavast kokkulepest, mille kohaselt pidanuks kostja kasutama Slovakkia territooriumi sõlmitud lepingu esemeks oleva soorituse tegemiseks. Apellatsioonikohtu arvates on määrava tähtsusega see, et rikuti frantsiisiraamlepingu eellepingut ennast ja ettemakse ühekordse ettemakse kujul tuli teha 10 päeva jooksul lepingu allkirjastamisest hageja arvelduskontole pangas Raiffeissenbank, a. s. Nagu hageja apellatsioonikohtu hinnangul põhjendatult kinnitas, on Tšehhi õiguse, täpsemalt tsiviilseadustiku (seadus nr 89/2012) (zákon

č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) § 1955 kohaselt siis, kui leping on reguleeritud Tšehhi õigusega, rahalise kohustuse täitmiseks soorituse tegemise koht võlausaldaja asukoht. Apellatsioonikohus leiab, et soorituse koht on seega võlausaldaja asukoht, st hageja asukoht Tšehhi Vabariigis Ostravas. Kuna hageja valis nõude esitamiseks Okresní soud v Ostravě (Ostrava piirkondlik kohus), siis on Brüsseli Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunkti a kohaselt pädev Ostrava piirkondlik kohus.

- 8 Kostja esitas selle otsuse peale Nejvyšší soudile kassatsioonkaebuse (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus). Tema väidetest nähtub, et menetluse varasemas staadiumis hinnati leppetrahvi nõude laadi Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 seisukohast valesti, mis tingis eksliku järelduse selle leppetrahvi nõude kohtualluvuse kohta. Kostja sõnul oleks appellatsioonikohus pidanud vaidluse lahendama nii, et leppetrahvi kui lepingulise nõude suhtes tuleb kohaldada põhilepingut, milleks käesoleval juhul on eelleping. Kohustus, mille täitmise pidi leppetrahv tagama, on mitterahaline sooritus ja selle täitmise koht tuleb kindlaks määrata vastavalt riigisisesele õigusele, mis kostja argumentide kohaselt tähendaks käesoleva asja puhul, et pädevad on Slovakkia kohtud.
- 9 Vastuses kassatsioonkaebusele väitis hageja, et ta nõustub liikmesriigi kohtute järeldustega ja lisaks muudele asjaoludele rõhutas, et lepingu peamine rikkumine oli kokkulepitud ettemakse tegemata jätmine. Selle kohustuse rikkumise tõttu tekkis nii õigus lepingust taganda kui ka ühtlasi õigus nõuda leppetrahvi. Hageja sõnul on seega peamine tagatud kohustus ettemakse tegemata jätmine.

II. Kohaldatav liidu õigus

- 10 Eelotsuse küsimuse analüüsimisel on asjakohased eelkõige järgmised Brüsseli Ia määruse säted: artikli 7 punkti 1 alapunkt a, artikli 7 punkti 1 alapunkt b ja artikli 7 punkti 1 alapunkt c.

III. Kohaldatav riigisisene õigus

- 11 Eelotsuse küsimuse analüüsimisel on asjakohased eelkõige tsiviilseadustiku (seadus 89/2012) (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) § 1954 ja § 1955.

§ 1954

Kohustuse nõuetekohane täitmine eeldab sooritust kindlaksmääratud kohas. Kui kohustuse täitmise kohta ei ole võimalik kindlaks määrata lepingu, kohustuse laadi või kohustuse täitmise eesmärgi alusel, tuleb kohustus täita seaduses ette nähtud kohas.

§ 1955

(1) Mitterahaline kohustus tuleb täita võlgniku elu- või asukohas. Rahalise kohustuse peab võlgnik täitma võlausaldaja elu- või asukohas.

(2) Kui kohustus tekkis ettevõtte tegevuse raames, tuleb see kohustus täita ettevõtte asukohas. Eelõeldu kehtib *mutatis mutandis*, kui kohustus tekib filiaali tegevuse raames.

IV. Eelotsuse küsimuse põhjendus ja Nejvyšši soudi (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) seisukoht

- 12 Käesolevas kohtuasjas tuleb vastata küsimusele, kas Tšehhi kohtute puhul on tegemist rahvusvahelise kohtualluvusega. Sel põhjusel on vaja kohaldada Brüssel Ia määrust, kuna tegemist on vaidlusega, mis hõlmab tsiviil- ja kaubandusajade rahvusvahelist elementi ning kohtumenetlus algatati pärast 10. jaanuari 2015.
- 13 Järelikult on vaja hinnata, kas Tšehhi kohtute pädevuse saab tuvastada, lähtudes valikulisest kohtualluvusest vastavalt Brüssel Ia määruse artikli 7 punktile 1, kui hagi on esitatud kostja vastu, kelle asukoht on muus liikmesriigis kui see, kus kohtumenetlus toimub.
- 14 Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunktis a on sätestatud, et lepingutega seotud asjades võib isiku vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, esitada hagi teises liikmesriigis selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus. Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunkti b kohaselt on kauba müügi korral asjaomase kohustuse täitmise kohaks see koht liikmesriigis, kus kaup lepingu kohaselt tuli või tulnuks üle anda, ning teenuse osutamise puhul koht, kus lepingu kohaselt teenus osutati või tulnuks osutada. Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunktist c tuleneb, et kui alapunkt b ei ole kohaldatav, siis kohaldatakse punkti a. Punkti a kohaldamine kujutab endast seega täiendavat kategooriat ja see on käesolevas asjas kohaldatav üksnes juhul, kui punkti b kohaldatavus on välistatud.
- 15 Nejvyšši soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) on teadlik Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, mis puudutab mõiste „lepinguid puudutavad asjad“ autonoomset tõlgendamist; see mõiste on Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunktide a ja b ühine mõiste ja mainitud kohtupraktika kohaselt on lepingu põhitunnus on see, et üks isik on võtnud vabatahtlikult teise isiku ees kohustuse (vt Euroopa Kohtu 17. juuni 1992. aasta kohtuotsus Jakob Handte & Co. GmbH vs. Traitements Mécano-chimiques des Surfaces SA C-26/91, ECLI:EU:C:1992:268, punkt 15). Nejvyšši soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) teab ka, et selle mõistega on hõlmatud kõik lepingust tulenevad kohustused, kui hageja oma hagis tugineb selle lepingu täitmata jätmisele (vt Euroopa Kohtu 15. juuni 2017. aasta kohtuotsus Saale Kareda vs. Stefan Benkö, C-249/16, EU:C:2017:472, punkt 30). Eelleping ise, nagu käesolevas asjas, on siduv õigustoiming, see on sõlmitud vabatahtlikult ja selles sisalduvad tingimused tulenevad poolte vahelisest kokkuleppest. Hageja väidete kohaselt põhineb leppetrahvi puudutav vaidlus just nimelt sellel eellepingul, kuna vaidluse tingis just nimelt asjaolu, et võlgnik jättis lepingust tulenevat kohustust rikkudes ettemakse tegemata. Seetõttu leiab Nejvyšši soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim

kohus), et käesolevas kohtuasjas kõne all olev leppetrahvi nõue on „lepingut puudutav asi“ Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 tähenduses.

- 16 Neil asjaoludel tuleb hinnata, kas käesolevas asjas on kohaldatav kõnealuse sätte punkt b või punkt a. Kuna kauba müügi lepingu peamised tunnused on nii omandiõiguse üleminek kui ka kauba eest vastutasuna rahasumma maksmine, siis ei ole käesoleval juhul leppetrahvi nõude puhul tegemist kauba valmistamise ja üleandmisega seotud nõudega Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunkti b esimese taande tähenduses. Punkti b kohaldatavuse välistamine ja punkti a võimalik kohaldatavus eeldab siiski ka hinnangut sellele, kas tegemist võib olla „teenuste osutamisega“ nimetatud sätte teise taande tähenduses. Vastus sellele küsimusele on määrava tähtsusega, sest kui peaks otsustatama, et kohtuasi puudutab „teenuse osutamist“, oleks kõigi seotud nõuete üle otsustamiseks pädevad selle paiga kohtud, kus lepingu kohaselt tuleb teenus osutada. Kui aga kohaldatavaks peaks osutama täiendav kategooria vastavalt Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunktile a ja kui selle sätte kohaldatavuse tingimused oleksid täidetud, tuleb rahvusvahelist kohtualluvust ja territoriaalset pädevust hinnata põhimõtteliselt iga kohustuse puhul eraldi (vt Euroopa Kohtu 6. oktoobri 1976. aasta kohtuotsus *Industrie Tessili Italiana Como vs. Dunlop AG*, 12/76[, EU:C:1976:133]).
- 17 Käesoleval juhul sõlmisid pooled eellepingu nimega „Smlouva o uzavření budoucí Masterfranchisové smlouvy“ (frantsiisiraamlepingu eelleping). Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) peab seega lahendama küsimuse, kuidas tuleb Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alusel rahvusvahelise kohtualluvuse kindlaks tegemise otstarbel kvalifitseerida eelleping, millega pooled on võtnud endale kohustuse sõlmida tulevikus leping. Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) leiab, et võimalikud on kaks erinevat lahendust, ilma et Euroopa Kohus oleks käesoleva ajani sellises küsimuses sõnaselgeid juhtnööre andnud. Eelkõige tuleb analüüsida küsimust, kas eelleping kui selline on teenusleping, kuna eitava vastuse korral saab kohtute rahvusvahelise kohtualluvuse tuvastada üksnes Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunkti a alusel. Teine lahendus on määrata eellepingu nõuete puhul rahvusvaheline kohtualluvus kindlaks, lähtudes selle lepingu laadist, mille tulevikus sõlmimises on pooled kokku leppinud. Eellepingu põhisisu on just nimelt tulevikus lepingu sõlmimine. See tähendaks, et kui kavandatav leping oleks kauba müügi leping või teenusleping, siis tuleks kohtute rahvusvaheline kohtualluvus Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunkti b tähenduses kindlaks määrata sõltuvalt kohast, kus vastavalt kavandatavale lepingule tuleb kaup üle anda või teenus osutada.
- 18 Euroopa Kohtu praktika praegust seisu arvestades kaldub Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) järeldama, et ainuüksi eellepingu sõlmimine ei saa endast kujutada teenuse osutamist liidu õiguse autonoomses tähenduses. Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) leiab nimelt, et eellepingu puhul ei ole täidetud nõue, et tegemist peab olema sooritusega tasu eest, mis eeldab toimingute tegemist teise isiku kasuks, nii nagu tuleneb Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunktist b (vt Euroopa Kohtu 23. aprilli 2009. aasta kohtuotsus *Falco*

Privatstiftung ja Thomas Rabitsch vs. Gisele Weller-Lindhorst, C-533/07, EU:C:2009:257; 14. juuli 2016. aasta kohtuotsus Granarolo SpA vs. Ambrosi Emmi France SA, C-196/15, EU:C:2016:559; 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Corman-Collins SA vs. La Maison du Whisky SA, C-9/12, EU:C:2013:860; ja 25. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Obala i lučice d.o.o. vs. NLB Leasing d.o.o., C-307/19, EU:C:2021:236).

- 19 Eelleping sisaldab mitmeid üksikasju, mille tulevikus sõlmitavas lepingus kajastamises pooled on kokku leppinud, kaasa arvatud selle teise lepingu üldiselt määratletud ese. Eellepingu eesmärk on siiski tulevikus lepingu sõlmimine pärast selleks kirjaliku ettepaneku esitamist ning kavandatud lepingu sõlmimata jätmine toob kaasa ettemakse suuruses summas leppetrahvi. Nejvyšši soudi (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) sõnul ei saa seda pidada teise poole kasuks tehtavaks toiminguks, kuna sõlmitud leping on üksnes õigustoiming, mitte tegelik toiming, mis tehakse teenusena lepingu teisele poolele. Just selles asjaolus näeb Nejvyšši soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) erinevust näiteks agendilepinguga (vt Euroopa Kohtu 11. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH vs. Silva Trade SA, C-19/09, EU:C:2010:137), mis küll tõepoolest samuti näeb ette lepingute sõlmimise, kuid mille alusel tehakse ka muid faktilisi toiminguid, nagu teiste isikutega kontaktide loomine või kaupade või teenuste pakkumine.
- 20 Olemasoleva kohtupraktika põhjal leiab Nejvyšši soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) samuti, et eellepingu enda puhul ei ole täidetud vastutasu puudutav nõue. Ei kohustatud isikule ega ka õigustatud isikule ei ole selle eellepingu alusel ette nähtud vastutasu isegi selle mõiste kõige laiemas tähenduses. On tõsi, et pooled leppisid kokku selles kui suur saab olema sisenemistasu ja perioodiliste igakuiste maksete summa, kuid vastavate maksete tegemise kohustus tekib üksnes juhul, kui pooled kavandatud lepingu sõlmivad. Kummalgi poolel ei ole seega õigust saada tasu lepingu alusel, mille nad on tegelikult sõlmisid ja mille üle toimub õigusvaidlus, vaid pooled on üksnes kokku leppinud selles, et pärast teenuselepingu sõlmimist saab üks pool vastutasuks konkreetse kokkulepitud suurusega summa. Eellepingu artikli III A-osa punktis 3, mille pealkiri on „Ettemakse“, on tõepoolest käsitletud „ettemakset ja selle tegemist“, kuid selle puhul on siiski tegemist ettemaksega tulevikus makstava sisenemistasu arvelt, mis ühtaegu vastab leppetrahvi summale. Nejvyšši soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) leiab, et kumbki pool ei saa seoses selle ettemaksega otseselt majanduslikku kasu, kuna selle peamine eesmärk on tagada kohustuste täitmine tulevikus ning see ei kujuta endast tasu ega konkreetset majanduslikku eelist nagu vastu puhul. Käesolevas kohtuasjas kõne all oleva suguse lepingu tingimuste kohaselt ei ole kõnealusel ettemaksel majanduslikku väärtust, mida saaks pidada vastutasuks kirjeldatud tähenduses, ning ettemakse tegemise kohustus on eelkõige vahend lepinguliste kohustuste tulevase täitmise tagamiseks (vt Euroopa Kohtu 14. juuli 2016. aasta kohtuotsus Granarolo SpA vs. Ambrosi Emmi France SA, C-196/15, EU:C:2016:559).

- 21 Eeltoodut arvestades leiab Nejvyšší soud (Tšehhi kõrgeim kohus), et Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunkti b ei ole eellepingu suhtes kohaldatav. Seega on kohaldatav Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunktis a nimetatud täiendav kategooria. Selle sätte kohaldamine mõjutab aga oluliselt teenuse osutamise koha määramist, kuna punkti a raames ei ole iseloomuliku soorituse põhimõtte enam kohaldatav ja seega on igal kohustusel põhimõtteliselt oma täitmise koht. Euroopa Kohtu 23. aprilli 2009. aasta otsuse *Falco Privatstiftung and Thomas Rabitsch vs. Gisele Weller-Lindhorst* (C-533/07, EU:C:2009:257) punktidele 54–55 tuginedes tuleb tõdeda, et üksnes kauba müügi lepingu ja teenuslepingu puhul ei soovinud ühenduse seadusandja Brüsseli konventsioonis tugineda konkreetsele kitsalt määratletud kohustusele (nagu nähtub eelkõige sätte grammatilisest tõlgendusest), vaid kohustusele, mis on neile lepingutele iseloomulik. Samal ajal oli seadusandja kavatsuseks määrata lepingutega seotud asjades kohtualluvuse alusena autonoomselt kindlaks täitmise koht. Nagu Brüsseli konventsiooni artikli 5 punkti 1 kohta on sedastatud Euroopa Kohtu 6. oktoobri 1976. aasta kohtuotsuses *A. De Bloos, SPRL vs. Société en commandite par actions Bouyer* (14/76, EU:C:1976:134), vastab „asjaomane kohustus“ lepingul põhinevale õigusele, mille maksmata panemist hageja oma hagiavaldusega taotleb ja mis on selle hagi alus. Kui hageja nõuab näiteks kahju hüvitamist, siis on määrava tähtsusega see lepinguline kohustus, mille rikkumine kahju põhjustas. Samuti juhul, kui kostja väidab, et hageja on rikkunud oma kohustusi, kuid nõue puudutab makse tegemist, on „asjaomane kohustus“ makse tegemise kohustus, mitte kohustus, mille täitmise kostja vaidlustab. Asjaomase kohustuse täitmise koht ei ole seega enam selle kohustuse raames autonoomne mõiste (vt Euroopa Kohtu 6. oktoobri 1976. aasta kohtuotsus *Industrie Tessili Italiana Como vs. Dunlop AG*, 12/76, EU:C:1976:133, ja 28. septembri 1999. aasta kohtuotsus *GIE Groupe Concorde and Others vs. Capitaine commandant le navire „Suhadiwarno Panjan“ jt*, C-440/97, EU:C:1999:456; jm kohtuotsused).
- 22 Nejvyšší soudi (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) sõnul võiks nõustuda teistsuguse tõlgendusega ja seega käsitada eellepingut teenuslepinguna vaid juhul, kui selline järeldus põhineb selle lepingu olemusel, mille sõlmimist kavandatakse. Frantsiisiraamlepingu enda puhul oleks teenuse osutamise tingimus täidetud nii teenuse osutamise kui ka tasu osas, kuna teenuse osutamise koht sõltub just nimelt sõlmitud lepingust. Euroopa Kohtu praeguse praktika põhjal niisugust võimalust siiski ei ole.
- 23 Euroopa Kohus ei ole seni sõnaselgelt käsitletud küsimust, kas *pactum de contrahendo* on teenusleping, kui see eeldab teenuslepingu sõlmimist, ega küsimust, kas eelleping tuleb kvalifitseerida teenuslepinguks õigussuhte kui tervikuga saavutada soovitava tulemuse põhjal. Eelleping on aga iseenesest siduv instrument ning selle sõlmimine, lõpetamine ja sellest tulenevad kohustused on kavandatud lepingust suuresti sõltumatud. Kuigi niisugune poolte kokkulepe määrab üldiselt kindlaks kavandatud lepingu teatavad üksikasjad, sisaldab see siiski ainuomast põhikohustust ja eraldiseisvat sanktsioonide mehhanismi ning lepingu lõpetamise autonoomseid tingimusi. Eellepingu lõpetamise autonoomsetest tingimustest (lepingu täitmine, kokkulepe poolte vahel, lepingust

tulenevate kohustuste rikkumise korral lepingust taganemine) tuleneb, et kavandatud lepingu sõlmimine ei ole isegi eellepingu sõlmimise tingimata saabuv tagajärg. Seega ei ole ilmne, et Brüsseli Ia määruse artikli 7 punkti 1 saab tõlgendada nii, et eellepingu teenuslepinguks kvalifitseerimiseks on võimalik arvesse võtta ka kavandatud lepingu enda olemust.

- 24 Nejvyšší soudi (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) sõnul on Euroopa Kohtu asjassepuutuva kohtupraktika puudumisel selles küsimuses põhjendatud kahtlus, kas liidu õiguse tõlgendus on õiguspärane. Kuna enne Brüssel Ia määruse artikli 7 punkti 1 alapunkti a kohaldamist tuleb välistada selle määruse artikli 7 punkti 1 alapunkt b kohaldatavus, peab Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) vajalikuks menetluse peatada ja paluda Euroopa Kohtul vastata esitatud eelotsuse küsimusele.
- 25 Eeltoodust nähtub samuti selgelt, et eri sätete kohaldamine mõjutab oluliselt käesolevat kohtuasja, kuna võib võimaldada teha teistsuguse järelduseni Tšehhi kohtute pädevuse kohta. Kui nõustuda sellega, et tegemist on valikulise kohtualluvusega, mis on erand üldreeglist, siis õigustab see osaliselt Euroopa Kohtu võimalikku kitsast tõlgendust, et tagada ettenähtavus, õiguskindlus ning tihe seos kohtu asukoha ja vaidluse vahel. Arvestades eellepingute e *pactum de contrahendo* aina laialdasemat kasutamist rahvusvahelises kaubanduses, ei ole ilma Euroopa Kohtu tõlgenduseta võimalik täielikult tagada kõnealuse sätte ühetaolist tõlgendamist kõigis liikmesriikides.
- 26 Eeltoodud asjaolusid arvestades ei ole kohtuotsusest CILFIT (vt Euroopa Kohtu 6. oktoobri 1982. aasta otsus Srl CILFIT ja Lanificio di Gavardo SpA vs. Ministero della sanità, 283/81, EU:C:1982:335) tulenevad kriteeriumid käesolevas asjas täidetud. Seega leiab Nejvyšší soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim kohus) kui kohus, mille otsuste peale ei saa Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 tähenduses edasi kaevata, et Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse esitamine on vajalik, arvestades eellepingu kui lepingule eelneva õigusliku instrumendi siduvat laadi ja selle õigusinstrumendi erinevust Euroopa Kohtu praktikas käsitletud lepingutest ning selle olulisust liikmesriikide vahelises rahvusvahelises kaubanduses.

[...]